

6. Остап'юк М.Я., Яцишин Н.З. Економіка підприємства: Навчальний посібник/ М.Я. Остап'юк, Н.З. Яцишин. – Тернопіль: «Прінт-офіс», 2008.

7. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник/ М.С. Пушкар. -- – Тернопіль: Карт-бланш, 2002.

УДК 657.6

Дерій В.А.,

к. е. н., доцент кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

КОНТРОЛЬ ЗА ВИТРАТАМИ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ (РОБІТ, ПОСЛУГ) У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ПОРЯДОК І МЕТОДИ

У сільськогосподарських підприємствах значна увага приділяється контролю за витратами на виробництво. Це дуже важливо в умовах збільшення дефіциту на продовольство у світі, адже чим дешевшою буде вітчизняна сільськогосподарська продукція, тим більш конкурентоспроможною вона буде на міжнародних продовольчих ринках.

В рослинництві нині потрібно, насамперед, контролювати витрати на мінеральні добрива, послуги і роботи, нафтопродукти, насіння та посадковий матеріал, а у тваринництві підконтрольними найкраще визначити наступні статті матеріальних витрат: корми (за видами та місцем виробництва); роботи і послуги; інша продукція сільського господарства (за її видами).

Контрольна діяльність за витратами на виробництво продукції (робіт, послуг) у сільськогосподарських підприємствах повинна бути спрямована на застосування таких методів контролю, які б забезпечували надійне попередження і своєчасне виявлення фактів господарських порушень, пов'язаних з використанням (псуванням) кормів (в тому числі покупних); мінеральних добрив; оплати послуг і робіт, виконаних сторонніми організаціями; нафтопродуктів; насіння і посадкового матеріалу; електроенергії; запасних частин, ремонтних та будівельних матеріалів.

Серед методів контролю за витратами на виробництво сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) акцентуємо дієвість таких:

- перевірка витрат за статтями і елементами за допомогою планових (нормативних) показників у бізнес-планах, виробничих завданнях;
- формування, перевірки та регулювання кошторисів витрат підприємства загалом, його виробничих одиниць;
- факторного аналізу чинників, що мають значний негативний вплив на витрати на виробництво продукції (робіт, послуг);

- технічного контролю за витратами з використанням систем gps, автоматизованого подавання води, кормів, дозування насіння, мінеральних добрив, отрутохімікатів тощо;
- використання чекової форми, нормативно-чекової системи, нормативного методу обліку і контролю за витратами;
- фактичного огляду місць виробництва, зберігання і реалізації продукції на предмет оцінки реальності сум витрат з ними пов'язаних;
- інвентаризації витрат незавершеного виробництва;
- обстеження посівів сільськогосподарських культур, продуктивності тварин і птиці та витрат на їхнє виробництво;
- документальної ревізії в частині витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) шляхом ґрунтового вивчення і глибокого аналізу фактів господарського життя на основі первинних документів, облікових реєстрів, форм звітності;
- судово-бухгалтерська експертиза правдивості первинних документів, облікових реєстрів, підписів посадових осіб, пов'язаних з витратами на виробництво продукції (робіт, послуг);
- зустрічної перевірки ідентичності аналогічних показників у різних первинних документах, облікових реєстрах, формах звітності;
- внутрішнього або зовнішнього слідства (розслідування) на предмет законності та доцільності здійснення витрат на виробництво продукції;
- господарської суперечки між підприємствами, структурними підрозділами підприємства стосовно обсягів, якості здійснених витрат товарно-матеріальних цінностей, виконаних робіт, наданих послуг;
- контролю за центрами відповідальності;
- методу самоконтролю робітників (як складової контролю за центрами витрат) за законністю і доцільністю здійснення витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) .

Основними методами контролю за витратами на виробництво сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) є чекова форма, нормативно-чекова система, нормативний методу обліку і контролю за витратами.

Ефективною у сільському господарстві є система gps, яка дає змогу сільськогосподарським підприємствам економити значну кількість пально-мастильних матеріалів. Так, за твердженням головного бухгалтера ТОВ “Праця” (с. Стольне) Менського району Чернігівської області В.В.Костенка, в результаті переведення усіх транспортних засобів підприємства на систему gps витрати пально-мастильних матеріалів зменшились з 400 т до 300 т щорічно.

Таким чином, контроль за витратами на виробництво продукції (робіт, послуг) у сільськогосподарських підприємствах здійснюється в чітко визначеному порядку та з використанням дієвих методів такого контролю.